

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Затверджено Вченою радою
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка
«06» жовтня 2025 року (протокол №2)

Введено в дію наказом ректора
№ 872-32 від «13» жовтня 2025 року

Голова Вченої ради _____ Володимир БУГРОВ

ПОЛОЖЕННЯ

про інституційний репозитарій (електронний архів) Київського національного університету імені Тараса Шевченка eKNUTSHIR (нова редакція)

1. Загальні положення та терміни

1.1. Положення про інституційний репозитарій (електронний архів) Київського національного університету імені Тараса Шевченка eKNUTSHIR (далі – Положення) визначає основні терміни, мету, завдання, структуру та засади функціонування інституційного репозитарію Київського національного університету імені Тараса Шевченка eKNUTSHIR (далі – eKNUTSHIR).

1.2. eKNUTSHIR – це відкритий електронний архів, що накопичує, систематизує, зберігає та забезпечує довготривалий і надійний доступ через інтернет до документів (творів) наукового, освітнього та методичного призначення (шляхом їх архівування), створених працівниками, докторантами, аспірантами і студентами будь-якого структурного підрозділу Київського національного університету імені Тараса Шевченка (далі – Університет).

1.3. Назва інституційного репозитарію Університету – eKNUTSHIR – є скороченням назви англійською мовою: «Electronic KNU of Taras Shevchenko Institutional Repository».

1.4. Офіційною адресою eKNUTSHIR в інтернеті є <https://ir.library.knu.ua/>. Прямі посилання на eKNUTSHIR розміщуються на головних сторінках вебсайту Університету та Наукової бібліотеки імені М. Максимовича (далі – НБ).

1.5. eKNUTSHIR формується та функціонує відповідно до: Конституції України, Цивільного кодексу України, Законів України «Про бібліотеки і бібліотечну справу», «Про авторське право і суміжні права», «Про інформацію», «Про Національну програму інформатизації», «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки», «Про електронні документи та електронний документообіг», «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах», «Про освіту», «Про вищу освіту»; наказу ректора по

Університету та рішення Вченої ради Київського національного університету імені Тараса Шевченка про створення і підтримку інституційного репозитарію; Положення про Наукову бібліотеку імені М. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка, цього Положення.

1.6. Визначення основних термінів.

У цьому Положенні терміни та поняття використовують у такому значенні:

- **Автор** – фізична особа, яка своєю творчою працею створила твір.
- **Відкритий доступ** – безкоштовний, постійний, повнотекстовий доступ до творів через мережу Інтернет.
- **Депозитор** – особа, яка розміщує твір в eKNUTSHIR.
- **Зібрання** – систематизована за видами (типами) колекція творів.
- **Інституційний репозитарій (електронний архів)** – мережевий сервіс зі зберігання, систематизації та забезпечення довготривалого, постійного та надійного доступу через інтернет до творів у цифровому вигляді, що надається установою її працівникам та іншим зацікавленим особам.
- **Права інтелектуальної власності** на твір включають майнові права і особисті немайнові права.

Майнові права інтелектуальної власності на твір:

- 1) право на використання твору;
- 2) виняткове право дозволяти використання твору;
- 3) право перешкоджати неправомірному використанню твору, в тому числі забороняти таке використання;

Майнові права можуть належати одному або декільком фізичним чи юридичним особам (правоволодільцям).

Особисті немайнові права автора включають право авторства, право на ім'я, право на недоторканність твору, право на обнародування твору.

● **Правоволоділець** – особа (особи), якій (яким) належать майнові права інтелектуальної власності на твір відповідно до Цивільного кодексу України, Закону України «Про авторське право та суміжні права», іншого закону чи договору.

● **Твір** – авторський твір наукового, науково-технічного та навчального характеру у формі дисертації, кваліфікаційної випускної роботи, наукового видання, наукової статті, звіту у сфері наукової і науково-технічної діяльності, депонованої наукової роботи, підручника, навчального посібника, інших науково- та навчально-методичних праць, створений за особистою ініціативою, на замовлення чи в порядку виконання службових обов'язків.

● **Фонд** – основний рівень зберігання в ієрархії сховища, який містить підфонди та зібрання eKNUTSHIR.

● **Цифровий контент (електронна (цифрова) інформація)** – будь-які відомості чи дані в електронній (цифровій) формі, що містять об'єкти авторського права та/або суміжних прав і можуть зберігатися та/або поширюватися у вигляді одного або декількох файлів (частин файлів), записів у базі даних на зберігаючих пристроях комп'ютерів, серверів тощо у мережі Інтернет.

Інші терміни та поняття, що вживаються у цьому Положенні, використано у значеннях відповідно до норм законодавства України.

2. Призначення, завдання та функції eKNUTSHIR

2.1. **Призначенням** eKNUTSHIR є накопичення, систематизація та зберігання в електронному вигляді інтелектуальних здобутків університетської спільноти, надання відкритого доступу до них засобами інтернет-технологій, поширення цих матеріалів у середовищі світового науково-освітнього товариства.

2.2. **Основні завдання eKNUTSHIR:**

- Забезпечення організаційної, технічної, інформаційної та технологічної інфраструктури для централізованого накопичення, зберігання, розповсюдження та забезпечення тривалого та надійного доступу в електронному вигляді до документів наукового, освітнього та методичного призначення, створених співробітниками, студентами, аспірантами, докторантами Університету.

- Сприяння розвитку освітньої, наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності Університету шляхом поліпшення вільного доступу до творів, створених його співробітниками, студентами, аспірантами, докторантами.

- Сприяння підвищенню позицій Університету в рейтингах ЗВО.

- Створення допоміжного засобу для експертизи академічних текстів на плагіат.

2.3. **Основні функції eKNUTSHIR:**

- наукова – сприяння науково-дослідницькому процесу та впровадженню Концепції реалізації відкритої науки в Університеті;

- освітня – сприяння навчальному процесу;

- довідково-інформаційна – задоволення інформаційних запитів з різних галузей знань;

- кумулятивна – поповнення бібліотечного фонду оригінальними електронними документами та електронними копіями друкованих видань, а також їх збереження.

3. Управління та технічні характеристики eKNUTSHIR

3.1. Політика Університету у галузі відкритого доступу до результатів наукових досліджень, зокрема розвитку репозитарію, визначається відповідно до стратегічних планів розвитку Університету та Концепції реалізації принципів відкритої науки в КНУ імені Тараса Шевченка.

3.2. Загальне управління eKNUTSHIR здійснює НБ. НБ призначає адміністратора eKNUTSHIR.

3.3. Технічна підтримка eKNUTSHIR здійснюється НБ у співпраці з факультетом інформаційних технологій.

3.4. Усі спірні питання та конфлікти щодо включення або вилучення творів із репозитарію, призначення та функцій відповідальних осіб, які делеговані структурними підрозділами Університету для централізованої роботи з наповнення репозитарію, вирішує Бібліотечна рада відповідно до нормативних документів Університету та законодавства України.

3.5. Структурні підрозділи Університету визначають відповідальних працівників для роботи з eKNUTSHIR. Їхня робота регламентується Інструкцією по роботі з Інституційним репозитарієм (електронним архівом) Київського національного університету імені Тараса Шевченка, яка затверджується директором НБ.

3.6. За необхідності та на підставах, визначених внутрішніми документами Університету, до роботи з eKNUTSHIR можуть долучатися працівники будь-якого

підрозділу Університету з урахуванням їхніх посадових обов'язків і професійної компетенції за умови реєстрації відповідно до вимог п. 4.6.

3.7. eKNUTSHIR створюється за допомогою програмного забезпечення відкритого доступу DSpace-CRIS, розробки Массачусетського технологічного інституту, що підтримує протокол обміну метаданими OAI-PMH (Open Access Initiative Protocol for Metadata Harvesting). DSpace-CRIS розширює функціональні можливості DSpace і розширює його модель даних, залишаючись узгодженим із його кодовою базою. Це дає змогу інтегрувати електронний репозитарій у міжнародні реєстри ROAR, OpenDOAR, OpenAIRE та інші.

4. Загальні принципи розміщення матеріалів в eKNUTSHIR

4.1. Твір, який розміщується в eKNUTSHIR, повинен мати науковий, освітній чи методичний характер.

4.2. Право на розміщення творів в eKNUTSHIR мають автори та депозитори.

4.3. До депозиторів належать:

4.3.1. працівники НБ, до функціональних обов'язків яких входить робота з репозитарієм;

4.3.2. відповідальні особи, які делеговані структурними підрозділами Університету для централізованої роботи з наповнення репозитарію;

4.3.3. працівники Університету, які зареєстровані відповідно до описаних у п. 4.6. умов.

4.4. Розміщення творів в eKNUTSHIR здійснюється відповідно до Інструкції по роботі з Інституційним репозитарієм (електронним архівом) Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

4.5. Твір розміщує в eKNUTSHIR автор – працівник Університету та (або) депозитор за умови попереднього підписання відповідної Ліцензійної угоди, яка підтверджує відсутність порушень авторських прав під час депонування творів в репозитарії.

4.6. Для розміщення творів в eKNUTSHIR необхідно пройти реєстрацію (заповнити гугл-форму) для створення облікового запису, заповнити основні поля метаданих та «Форму отримання права додавати нові роботи в репозитарій» з урахуванням правил, визначених Інструкцією по роботі з Інституційним репозитарієм (електронним архівом) Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

4.7. Для зберігання творів надається у цифровій формі в одному із форматів, рекомендованих Політикою eKNUTSHIR щодо форматів.

4.8. Депозитори, які вносять академічні тексти до eKNUTSHIR, несуть відповідальність за достовірність, точність та повноту наданої інформації.

5. Структура eKNUTSHIR

5.1. eKNUTSHIR складається із універсальних за змістом фондів, які представлені через зібрання спільнот: наукових чи/та навчальних підрозділів Університету (факультет, інститут, кафедра, науковий центр, лабораторія, наукова бібліотека тощо).

5.2. До основних фондів належать:

- Дані досліджень | Research data
- Кваліфікаційні роботи | Qualifying works
- Книги | Books

- Матеріали конференцій | Conference materials
- Навчальні матеріали | Educational materials
- Наукова періодика | Scientific periodicals
- Наукові публікації | Scientific publications
- Нормативні документи eKNUTSHIR | Regulatory documents of eKNUTSHIR
- Патенти | Patents
- Проекти | Projects
- Структурні підрозділи Київського національного університету імені Тараса Шевченка та Організації | Faculties, Institutes and Departments of Taras Shevchenko National University of Kyiv and Organizations

5.2. У процесі функціонування репозитарію поділ за фондами та зібраннями може змінюватися залежно від наукових чи освітніх потреб Університету. Рішення про створення нового фонду та/чи зібрання приймає адміністратор eKNUTSHIR за пропозиціями директора НБ або керівників інших структурних підрозділів Університету.

6. Політики eKNUTSHIR

6.1. Загальні політики

6.1.1. eKNUTSHIR не виконує функцій видавця.

6.1.2. Повнотекстові твори, інший цифровий контент репозитарію збираються гарвестерами лише для індексації повнотекстових статей та/або аналізу цитування.

6.1.3. Повнотекстові твори, інший цифровий контент репозитарію не можуть бути передані третій стороні чи будь-яким іншим чином використані з комерційною метою.

6.1.4. Повнотекстові твори, інший цифровий контент репозитарію не можуть бути переведені у будь-які інші формати без офіційного дозволу відповідного праволодільця.

6.1.5. Хронологічні рамки для eKNUTSHIR не встановлюються.

6.1.6. Із розвитком eKNUTSHIR всі політики можуть переглядатися та змінюватися.

6.2. Політика щодо змісту творів eKNUTSHIR

6.2.1. eKNUTSHIR є універсальним за змістом інституційним відкритим електронним архівом творів, що представляють Університет.

6.2.2. Твори, розміщені в eKNUTSHIR, мають бути створені працівниками, студентами, аспірантами, докторантами Університету та мати наукове або навчально-методичне призначення.

6.2.3. Відповідальність за змістове наповнення та якість редакційно-видавничої підготовки творів, розміщених у eKNUTSHIR, несуть автори творів.

6.2.4. Для забезпечення максимально повного представлення наукового потенціалу Університету в науково-освітньому просторі керівники структурних підрозділів Університету контролюють депонування творів працівників цих підрозділів.

6.3. Політика щодо форматів

6.3.1. За видами електронних ресурсів репозитарій не має обмеження. Це може бути будь-який цифровий контент: електронні текстові дані, електронні числові дані, електронні картографічні дані, електронні зображення (відео, презентації), електронні звукові дані, електронні інтерактивні мультимедіа тощо. Рекомендовані для використання формати різних видів ресурсів подано у табл. 1

Таблиця 1. *Рекомендовані для розміщення в репозитарії формати файлів*

Вид е-ресурсу	Формат	Розширення
Текст	Adobe ® PDF	pdf
Презентація	Microsoft ® Powerpoint	ppt/pptx
Таблиці	Microsoft ® Excel	xls
Зображення	JPEG, GIF, PNG	jpg, gif, png
Аудіо	MP3, WAV	mp3, wav
Відео	MP4	mp4

6.4. Політика щодо метаданих

6.4.1. Для розміщення творів в eKNUTSHIR заповнюються основні поля метаданих (описова інформація щодо: автора, назви, анотації, ключових слів, джерел твору тощо українською та англійською мовами). Окремі з цих метаданих можуть автоматично генеруватися програмним забезпеченням, що використовується в eKNUTSHIR, інші метадані заповнює депозитор під час розміщення твору в eKNUTSHIR.

6.4.2. Елементи необхідних метаданих надають користувачеві доступ до архівованих творів і забезпечують інформацією, необхідною для підтримки безперервного доступу до операцій зі збереження та управління даними.

6.5. Політика щодо розміщення творів та авторського права

6.5.1. Академічні тексти, що зберігаються в eKNUTSHIR, є об'єктами авторського права та охороняються відповідно до законодавства.

6.5.2. Якщо праволоділець передає твір для розміщення в eKNUTSHIR депозитору, то він попередньо зобов'язується надати Університету дозвіл на використання твору через eKNUTSHIR шляхом підписання відповідного Ліцензійного договору.

6.5.3. Розміщення в eKNUTSHIR твору, який перейшов до суспільного надбання, здійснюється співробітником НБ із дотриманням особистих немайнових прав автора.

6.5.4. Розміщення в eKNUTSHIR творів, що порушують права людини на таємницю її особистого та сімейного життя, завдають шкоду громадському порядку, здоров'ю та моральному стану особистості, містять інформацію, що охороняється державою, забороняється.

6.5.5. Розміщення в eKNUTSHIR творів, що мають обмеження їх відтворення/оприлюднення згідно з видавничими договорами тощо забороняється.

6.5.6. У разі отримання адміністратором eKNUTSHIR підтвердження порушення авторських прав щодо розміщеного твору, він вилучається з репозитарію.

6.6. Політика щодо відкликання творів

6.6.1. Відкликання творів може ініціюватися: автором, депозитором або адміністратором eKNUTSHIR.

6.6.2. Підставою для відкликання твору може бути обмеження його відтворення/оприлюднення згідно з видавничим договором.

6.6.3. Запити на відкликання розглядає адміністратор eKNUTSHIR.

6.6.4. Після відкликання твору з eKNUTSHIR копія зберігається в архіві, що є недоступним для читачів, але залишається представленою в eKNUTSHIR метаданими (описовою інформацією) з приміткою про відкликання твору в місці посилання на об'єкт.

7. Дозвіл на використання твору

- 7.1. Твір розміщується в eKNUTSHIR після підписання правоволодільцем договору (ліцензії) на використання твору, а саме:
- на внесення твору до бази даних eKNUTSHIR;
  - на використання твору без одержання прибутку та виготовлення електронних копій твору для некомерційного поширення;
  - на відтворення твору чи його частин в електронній формі, не змінюючи її змісту;
  - на надання повнотекстових електронних копій твору для використання у відкритому доступі в мережі інтернет за відповідною ліцензією Creative Commons.
- 7.2. Територія надання прав – територія України.
- 7.3. Вид ліцензії – невиключна.
- 7.4. Права на використання твору надаються на безоплатній основі.
- 7.5. Строк надання прав – весь строк охорони майнових авторських прав відповідно до ст. 28 Закону України «Про авторське право і суміжні права».
- 7.6. У письмовому дозволі правоволоділець підтверджує, що розміщуючи твір у eKNUTSHIR він не порушує прав третіх осіб (інших авторів або видавництв).
- 7.7. У письмовому дозволі правоволоділець підтверджує, що на момент розміщення твору у eKNUTSHIR лише йому належать виключні майнові права на твір, що вони ні повністю, ні частково нікому не передані (не відчужені), що майнові права на твір ні повністю, ні в частині не є предметом застави, судового спору або претензій з боку третіх осіб.
- 7.8. Правоволоділець несе всі види юридичної відповідальності перед третіми особами, які заявили чи заявлять свої права на твір, відшкодовує Університету всі витрати, спричинені позовами третіх осіб про порушення авторських та інших прав на твір.
- 7.9. У випадку, коли 1) твір створено у співавторстві та 2) виняткові майнові права на твір не були відчужені авторами третій особі, для розміщення такого твору в eKNUTSHIR кожний з авторів має надати дозвіл.
- 7.10. Правоволоділець зберігає за собою право використовувати самостійно чи

передавати аналогічні права на використання твору третім особам.

7.11. Правоволоділець надає Університету право на обробку його персональних даних для цілей функціонування eKNUTSHIR.

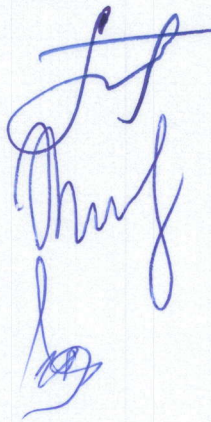
7.12. Письмовий дозвіл на використання твору може бути відкликаний на вимогу правоволодільца, про що правоволоділець повинен письмово попередити Університет не пізніше ніж за 60 (шістдесят) календарних днів до прогнозованої дати відкликання прав. У такому випадку адміністратор eKNUTSHIR вилучає твір з репозитарію.

8. Прикінцеві положення

8.1. Усі зміни та доповнення до Положення затверджуються Вченою радою Університету та вводяться в дію наказом ректора. При затвердженні нової редакції попереднє Положення втрачає чинність.

Погоджено:

Проректор з наукової роботи

Ганна ТОЛСТАНОВА

Директор Наукової бібліотеки
імені М. Максимовича

Марина ЖЕНЧЕНКО

Начальник юридичного відділу

Ірина САЛЕНКО